

Kulttuuriasioiden ajankohtaiskatsaus; tiedoksi

Maakuntahallitus 29.01.2024 § 9
19/07.00.04.00.02/2024

Tiivistelmä

Kulttuuri on merkittävä teema Uudenmaan kehittämisessä. Keväällä 2024 valmistuu selvitys Uudenmaan liiton roolista ja tehtävistä kulttuurityössä. Uudenmaan liitto toteuttaa myös useita avauksia kulttuurialan kehittämiseksi koko maakunnan alueella yhteistyössä laajan toimijaverkoston kanssa.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää merkitä Uudenmaan liiton kulttuuriasioiden ajankohtaiskatsauksen tiedoksi.

Selostus

Kulttuuri on Uudellemaalle tärkeä elinvoimatekijä. Maakunnan osuus kulttuurialojen koko maan tuotoksesta on 69 % (9,7 mrd€ vuonna 2019). Ala työllistää Uudellamaalla suoraan noin 50 000 henkilöä ja yli puolet Suomen taiteilijoista ja kulttuurisektorilla työskentelevistä asuu ja työskentelee täällä. Uusimaa on Suomen luovin maakunta, jonka tavoitteena on olla Euroopan innovatiivisin alue. Kulttuuri on osa maakunnan veto-, pito- ja elinvoimaa ja panostukset siihen ovat investointeja kestävään tulevaisuuteen, työllisyyteen ja asukkaiden hyvinvointiin. Kulttuurin avulla vähennetään segregatiota, lisäämme asukkaiden osallisuutta ja vahvistamme alueen elinvoimaa.

Uudenmaan liitto toteuttaa vuoden 2024 aikana useita Uusimaa-ohjelman strategisia kärkiä tukevia uusia avauksia kulttuurin alalla. Toimenpiteiden tarkoituksena on lisätä alueen elinvoimaa, asukkaiden hyvinvointia ja työllisyyttä, vahvistaa osallisuutta ja kulttuurin yhdenvertaista saavutettavuutta, sekä vähentää segregatiota.

1. **Uusimaa-päivä 21.5.2024** (Uusimaa-ohjelman painopiste 3. Onnellisten Uusimaa)

Uudenmaan liitto käynnistää vuosittaisen Uusimaa -päivän viettämisen yhteistyössä Uudenmaan kuntien kanssa. Uusimaa-päivän tarkoituksena on kasvattaa kulttuurin yhdenvertaista saavutettavuutta, lisätä osallisuutta ja vahvistaa alueella asuvien yhteenkuuluvuuden tunnetta jaettujen kulttuurielämysten kautta. Varsinainen Uusimaa-päivän juhlan järjestämismäärä on kiertävä, tänä vuonna juhla järjestetään Lohjalla, vuonna 2025 vuorossa on Vantaa. Yhteistyökumppaneita ovat myös mm. YLE Uusimaa ja Metropolia-ammattikorkeakoulu. Samalla Uusimaa-päivä korvaa aiemmin toteutetun Uusimaa-viikon.

2. **Uudenmaan kulttuurifoorumi 24.9.2024** (Uusimaa-ohjelman painopiste 2. Menestyvä Uusimaa)

Uudenmaan liitto aloittaa vuosittaisen Kulttuurifoorumi -tapahtuman järjestämisen yhteistyössä Taiteen edistämiskeskuksen (Taike) kanssa. Tapahtuma kokoaa kulttuurin, taiteen ja luovien alojen ammattilaiset, koulutuksen järjestäjät ja alueen kunnat yhteen vuosittain keskustelemaan ja kehittämään alaa. Tapahtumassa Uudenmaan kulttuurialaa peilataan kansainvälisiin verokkialueisiin, rakennetaan uusia yhteistyöverkostoja ja kehitetään uusia toimintatapoja vastaamaan ajassa esiin nouseviin haasteisiin. Toteutus tehdään yhteistyössä Taiteen edistämiskeskuksen, Uudenmaan kuntien ja Taideyliopiston kanssa.

3. **Uudenmaan kulttuurimarkkinat -projekti** (Uusimaa-ohjelman painopiste 2. Menestyvä Uusimaa)

Uudenmaan liitto toteuttaa OKM:n rahoittaman kuntien kulttuuritoiminnan kehittämistehtävää vuosina 2024-2025 yhteistyössä kuntien kanssa, ja järjestää Uudenmaan kulttuurimarkkinat -tapahtuma syksyllä 2024 ja -25. Tavoitteena on vahvistaa kulttuurin yhdenvertaista saatavuutta alueella ja lisätä taiteilijoiden ja luovan alan freelancereiden työllistymistä. Kaikki alueen 26 kuntaa saavat käyttöönsä ostopaikan, jolla hankkivat kuntaan valitsemaansa sisältöä Kulttuurimarkkinat-tapahtumista. Kulttuurimarkkinat-tapahtumiin kutsutaan mukaan myös hyvinvointialueet, TE-alueet, taiteilijajärjestöt ja luovien alojen yrittäjät. Hankkeen toteutusaika on 1.12.2023-31.12.2025.

4. **Uudenmaan kulttuuriasiantuntijaryhmä (ULKAS)**

Uudenmaan kulttuuriasiantuntijaryhmässä on edustaja kaikista alueen kunnista, Taiteen edistämiskeskuksesta, AVI:sta, ELY:stä, sekä kolmannen sektorin toimijoista, joita edustaa Taiteen Sulattamo. Vuonna 2024 mukaan on kutsuttu myös hyvinvointialueiden kulttuurihyvinvoinnin edistämisestä vastaavat henkilöt. ULKAS-ryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa ja jalkautuu 1-2 kertaa vuodessa (vuonna 2024 Loviisaan ja Helsinkiin Lapinlahden Lähteelle, jossa tutustutaan myös AKKE-rahoitteeseen Kulttuurihyvinvoinnin yhteyspiste -hankkeeseen).

5. **Selvitys Uudenmaan liiton roolista ja tehtävistä kulttuurin alueella**

Uudenmaan liitossa kulttuurityötä on hoitanut nimetty asiantuntija 1980-luvulta saakka. Edellisen eläköidyttyä tilalle palkattiin kevästä 2023 alkaen määräaikainen selvityshenkilö, jonka tehtävänä on olemassa olevien operatiivisten kulttuurisektorin tehtävien (mm. ULKAS, Uusimaa-palkinto) lisäksi laatia avainsidosryhmiä ja johtoa konsultoiden ytimekäs ja selkeä ehdotus Uudenmaan liiton roolista aluekehittämislain mukaisen kulttuuritehtävän hoitamisesta ja sen mukaisesta organisoitumisesta, sekä vastata sen toimeenpanon pilotoinnista. Selvitys valmistuu kevään 2024 aikana ja tuodaan hallitukselle hyväksyttäväksi. ULKAS-ryhmän toimintaa lukuunottamatta kaikki toimenpiteet ja yhteistyöt on kehitetty selvityshenkilön toimesta.

6. **Muuta ajankohtaista**

KUPO-selonteko Opetus ja kulttuuriministeriö toteuttaa kulttuuripoliittisen (KUPO) selonteon kevään 2024 aikana. Uudenmaan liitto osallistuu työhön omalla vastuualueellaan edunvalvonnan sekä laajemmin alan edistämisen näkökulmista.

Kulttuuripankki Uudenmaan liitto osallistuu Kulttuuripankki-toimintamallin alueelliseen kehittämiseen ja laajentamiseen valtakunnalliseksi. Kulttuuripankin avulla on tarkoitus lisätä taiteilijoiden ja muiden luovien alojen freelancereiden ja yrittäjien työllisyyttä Uudenmaan alueella. Tämä on paitsi alueellisesti, mutta myös kansallisesti merkittävä avaus, koska yli puolet maamme taiteilijoista asuu ja työskentelee maakunnassamme.

Säätiöyhteistyö Uudenmaan liitto on yhdessä muiden Etelä-Suomen maakuntaliittojen kanssa lähestynyt keskeisiä kulttuuria rahoittavia säätiöitä tarkoituksenaan kehittää uusia yhteistyömuotoja kulttuurin saavutettavuuden lisäämiseksi alueillamme.

Maakuntien kulttuurivastaavien verkosto Maakuntaliittojen

kulttuurivastaavat tiivistävät yhteistyötä alan edistämiseksi. Verkosto kokoontuu normaalisti neljä kertaa vuodessa, mutta nyt kalenteriin lisätään yhteisiä työpajapäiviä, joiden tarkoituksena on koota yhteistä tietopankkia vahvistamaan kulttuurin asemaa alueilla ja valtakunnallisessa päätöksenteossa.

AKKE-hankkeet; suoraan kulttuurin alaan liittyviä AKKE-hankkeita on rahoitettu kaksi: Lauluhoivaa-toiminnallinen esiselvityshanke ja Kultturihyvinvoinnin yhteyspiste (KUJE).

Asian tausta

Aluekehittämislain (756/2021 17§ kohta 8) mukaisesti maakuntien liittojen tehtävä on edistää kulttuuria osana maakunnallista strategiatyötä sekä maakunnallista identiteettiä ja asukkaiden osallistumista maakunnan kehittämiseen.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi kulttuuriasioiden ajankohtaiskatsauksen.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Eero Venäläinen
Asiantuntijat Katriina Rosavaara, Outi Ervasti